

**Ponència de Jaume Bartumeu
al VII Congrés del PS
22.10.2005**

UNA OPOSICIÓ ÚTIL PER CONSOLIDAR L'ALTERNATIVA

"Le courage c'est d'aller à l'idéal et comprendre le réel." Jean Jaurès

En aquesta aportació al debat del nostre congrés m'ha semblat necessari precisar l'anàlisi que faig de la situació actual, recordar i dibuixar mínimament les nostres propostes de govern i assenyalar el camí, la línia política, que em sembla que hem de seguir els socialdemòcrates.

Aquest congrés ha de ser, a dins del partit però també a fora, el de la consolidació de la proposta de canvi a Andorra.

Les darreres eleccions generals han fet escoltar el missatge del poble andorrà. Un missatge al qual alguns, que pretenien haver-lo entès, no han trigat ni cent dies a ficar-s'hi d'esquena.

L'opció del canvi de l'Alternativa va guanyar en vots (38,07% PS + 6,24% RD =44,31%) i també va guanyar amb majoria absoluta a les tres parròquies més grans.

Però haurem d'esperar a les properes eleccions per a guanyar també en nombre de Consellers Generals. I hem d'estar convençuts que podem guanyar. Per aconseguir-ho ens caldrà treballar més i millor encara.

En aquest congrés no ens podem limitar a administrar consensos interns, a debatre qüestions organitzatives ni a mantenir discursos teòrics allunyats de les preocupacions immediates de la ciutadania.

Hem de fer tot això però sense oblidar que la realitat social del nostre país espera i reclama molt més de nosaltres.

Precisament per això aquesta aportació es podria resumir així:

- Hem de fer una oposició clara i ferma.
- Hem de fer propostes útils.
- Hem de tenir una ferma voluntat de sumar per avançar.

I- ON SOM

Un polític conservador anglès, Churchill, deia que s'havia passat bona part de la seva vida ocupant-se de coses que mai no havien de passar.

La política és també l'art d'obtenir –d'aconseguir– que el que no ha de passar no passi.

Vivim com si l'impossible no pogués arribar. Ens equivoquem. Hem de saber construir unes parets prou sòlides que permetin tancar-hi l'impossible.

I hem de fer impossible que Andorra esdevingui una societat totalment fracturada, sense igualtat d'oportunitats. No hem de resignar-nos en que el nou impuls liberal consolidi dues Andorres, a dues velocitats.

L'ideal socialdemòcrata, a Andorra com arreu d'Europa, és aconseguir que el creixement econòmic i el que s'anomena progrés siguin profitosos per a tots aquells que hi contribueixen amb el seu esforç i el seu treball.

En l'etapa política actual hem de defensar els nostres valors i en primera línia l'exigència de justícia social: és a dir, una distribució equitativa dels beneficis del creixement tant entre el capital i el treball com entre els mateixos treballadors. Aquesta redistribució pressuposa, evidentment, la prèvia creació de riquesa. Però no podem parlar de justícia social sense adonar-nos que, sovint, el treball de l'un es suposa que val mil vegades més que el d'un altre.

Jo no sóc dels que creu que l'ideal socialdemòcrata està desfasat.

No es pot reinventar un gran pensament polític cada vint anys. Arreu constatem l'aspiració a una igualtat real, amb igualtat de drets cívics, d'accés a la ciutadania plena. Arreu es constata que la democràcia només ho és amb plenitud quan és, també, social.

El que és veritat –i essencial– és que el món canvia ràpid, que el creixement ha comportat una expansió econòmica que ha fet molt fràgils les solucions antigues.

Els socialdemòcrates, a Andorra com arreu d'Europa, hem de defensar el respecte de la noció de servei públic, repensar l'educació, la formació, per a què pugui acompanyar tothom al llarg de la vida. Hem de treballar per assegurar una bona igualtat d'oportunitats i fer el que calgui perquè ningú no es trobi rebutjat fora del món laboral. I hem de crear les condicions que ens permetin deixar als nostres fills una terra, un país on es pugui viure.

Si sabem escoltar el que ens diuen els ciutadans, el que diu la gent, veurem com apareix l'angoixa per la degradació social –l'avarria de l'ascensor social és

cada cop més evident– la pèrdua de confiança en la justícia i l'eficàcia de les polítiques públiques.

El projecte socialdemòcrata és, a Andorra, un projecte renovador, operatiu, radicalment reformista i respectuós de l'economia de mercat.

Sense un PS fort i escoltat per la ciutadania no hi haurà canvi possible: per obtenir, per produir uns resultats útils, la voluntat política de transformació social, d'igualtat d'oportunitats a la base, necessita recolzar-se en una voluntat política, públicament assumida, de gestió seriosa dels afers públics.

Entre la fàcil proclamació de la puresa ideològica i l'extrema prudència hi ha una via –la que defensem– de l'exigència responsable.

És fent política, en el sentit més noble de la paraula, que donarem una bona sortida a aquest Congrés, que li donarem un sentit, que reforçarem la nostra unitat.

Recolzant-nos en els bons resultats obtinguts quan i on hem tingut i tenim responsabilitats de govern, nacional o comunal.

Reconeixent també els nostres errors.

Em permetreu doncs que aquí, que és on s'escau, digui respectuosament i fermament a les companyes i companys que ens representen amb esforç i dedicació als Comuns que ells tenen i tindran a les seves mans en els propers mesos la gran responsabilitat de contribuir decisivament a la victòria de l'Alternativa de govern a les properes eleccions generals.

No excloc pas, que se m'entengui bé, la feina i la responsabilitat del grup parlamentari al Consell General a l'hora de concretar i fer visible l'Alternativa de govern que els socialdemòcrates encapçalem.

No, el que estic dient és que malament podrem convèncer la gent que estem preparats per governar el país si allí on governem els Comuns –Encamp i Andorra la Vella– i allí on tenim la responsabilitat d'exercir l'oposició després d'haver-nos quedat a la porta del govern comunal –Escaldes– no acabem d'encertar en l'acció i, més preocupant encara, no sabem trobar la manera de fer una bona explicació de la nostra acció.

Em permetreu també que us digui que la millora de la coordinació amb el partit és una condició indispensable per a encarar més adequadament l'acció política comunal en els propers mesos.

Les relacions interpersonals són o poden ser un parany que està a l'aguait. Més encara quan hom fa la política en un sistema de democràcia d'opinió, sota l'ull vigilant dels mitjans de comunicació.

Hi ha periodistes que els agrada les guerres entre companys de partit.

Aquesta és l'última cosa que ens cal als socialdemòcrates.

II- L'ORIENTACIÓ DEL NOSTRE TREBALL POLÍTIC: PROTEGIR I PROGRESSAR

Som socialdemòcrates, volem construir un model econòmic i social assentat sobre la llibertat, l'eficàcia en la gestió dels afers públics i la protecció social i personal.

Front al liberalisme, una sola alternativa: la socialdemocràcia.

Som, hem de ser cada dia més, una esquerra solidària que defensa un projecte.

No som ni social-liberals ni social-radicals, som socialdemòcrates.

El nostre objectiu ha de ser clar: tornar a posar en marxa el progrés social actuant més i millor per l'Andorra que pateix i que ha perdut l'esperança però també per l'altra Andorra, la que està més ben instal·lada però que també necessita una perspectiva, un gran projecte de futur. Un projecte alternatiu a l'actual voracitat financera sense contrapès públic i a la crueltat i el cinisme social sense equivalència en l'Europa del nostre entorn.

Andorra està minada per les desigualtats i submergida en una política de liberalisme descabellat.

Els socialdemòcrates no podem caure en la resignació, no podem renunciar a canviar la situació actual ni a posar en qüestió la lògica i la finalitat d'aquest creixement insostenible.

La reorientació de l'activitat econòmica, el redreçament del turisme de qualitat, només seran possibles en una societat més equilibrada, més justa i en conseqüència menys generadora de cridaneres desigualtats.

El nostre projecte –el programa que vam proposar als electors i que vaig tornar a plantejar en el debat d'investidura a la Casa de la Vall– és un reformisme de transformació de la societat per fer possible un progrés compartit.

En aquesta línia el pacte de l'Alternativa no va ser, no és i no pot ser, purament circumstancial. És, pel contrari, un pacte de legislatura i de canvi que comporta la unitat –no la unió– amb totes les forces de progrés.

Andorra necessita un compromís econòmic i social que afavoreixi el creixement de les empreses i sigui just pels ciutadans que treballen per aquestes empreses.

El repte que tenim al davant és la definició i la posta en marxa d'aquest compromís.

Aquesta feina és urgent. Aquesta tardor del 2005 Andorra està en crisi, té el motor avariats.

Els socialdemòcrates tenim una responsabilitat immensa en l'esperança que ha portat en amples sectors de la societat andorrana el resultat de les eleccions generals del 24 d'abril d'enguany.

La victòria de l'Alternativa és possible. Els resultats ho demostren.

El liberalisme només pot tornar a guanyar a Andorra pels nostres propis errors o per la mentida. El liberalisme no pot plantejar un veritable projecte de país com sigui que es fomenta en l'egoisme dels interessos. No pot aconseguir una

adhesió popular duradora com sigui que afavoreix els sectors més benestants sense preocupar-se de la cohesió social.

A nosaltres ens pertoca consolidar una dinàmica col·lectiva, una perspectiva i un projecte.

Perquè no hem de voler guanyar per un rebuig, hem de guanyar i governar duradorament amb el projecte de l'Alternativa.

Les darreres eleccions ens han situat a la porta del Govern perquè hem sabut elaborar i defensar un projecte per a la majoria de la societat.

Ara, en aquest difícil paper d'oposició alternativa hem de saber aparèixer com els únics que podem garantir una política social avançada, en la qual no ha cregut mai la dreta conservadora andorrana.

Els nostres conciutadans esperen que parlem clar. La nostra política s'ha de desmarcar clarament del que ha fet el liberalisme els darrers deu anys i del que fa ara. Les andorranes i els andorrans no volen doncs un simple canvi de partits a les cadires de l'Edifici Administratiu. Volen una alternativa perquè esperen un canvi de veritat.

Volen una alternativa política que els protegeixi i els ajudi a progressar.

Protegir i progressar vol dir tornar a posar en marxa el progrés social que els liberals han aturat: feina pels joves, protecció social, habitatge i medi ambient, l'escola pública.

Per això hem de concentrar l'acció política dins el Consell General en la defensa de la sanitat i l'educació per a tots els ciutadans.

Les ciutadanes i els ciutadans han de saber que els socialdemòcrates entenem que la gran responsabilitat de l'Administració pública és garantir l'accés de tothom, en condicions d'igualtat, als serveis públics.

Alhora hem d'insistir que el progrés econòmic no pot sacrificar els principis de sostenibilitat. Per això el PS és i ha de continuar sent també un partit que defensa uns objectius ecologistes.

Ens pertoca, en qualsevol cas, no enganyar els ciutadans. Dir la veritat és reconèixer que la situació econòmica i financera del país s'ha degradat dramàticament des de l'any 2001.

Els darrers anys la globalització de l'economia ha accelerat les operacions de concentració empresarial. Andorra no ha quedat al marge d'aquest fenomen i, a una escala pròpia de la nostra petitesa, també hem vist com els grans grups empresarials cada cop esdevenien més grans mentre que els petits negocis familiars –que han estat la base sobre la qual s'ha sustentat el nostre creixement dels darrers trenta anys– van desapareixent. Podríem quedar indiferents davant d'aquests fets i resignar-nos a l'argument que l'única manera de sobreviure a un entorn tan competitiu és incrementar la facturació i reduir costos per la via de les economies d'escala que ens aporta el tamany. Però no hem d'oblidar que les conseqüències de la concentració econòmica són molt més contundents en un país petit com el nostre.

Hem de fixar-nos també quan reflexionem sobre les conseqüències de la concentració empresarial, en el sector financer.

En els darrers tres anys s'han dut a terme dues operacions empresarials molt importants, primer la creació de l'Andbanc, fruit de la fusió entre Banca Reig i el Banc Agrícola i Comercial d'Andorra i més recentment la compra de Caixabank per part de Crèdit Andorrà. A ben segur que hi ha raons de competitivitat, de rendibilitat i de capacitat per abordar reptes fora d'Andorra que justifiquen la decisió però, el resultat pels ciutadans que viuen i treballen a Andorra és que l'oferta bancària s'ha vist reduïda a cinc entitats.

Les conseqüències d'una excessiva concentració en aquest sector han de ser especialment tingudes en compte. Imaginem per un moment que es reproduís un nou procés de concentració, en la línia dels dos esmentats, entre dues de les tres entitats bancàries més grans d'Andorra. Suposició gens impensable. El resultat seria una entitat que controlaria més del 50% del mercat o, fins i tot, en alguna de les combinacions el 60% dels crèdits concedits dins del país. És a dir, aquesta hipotètica entitat tindria un poder de decisió sobre les economies domèstiques i productives que de facto el convertirien en l'autèntic rector de l'economia andorrana. No hem d'oblidar que som un país molt petit, econòmicament depenent i amb unes finances públiques dèbils i sota mínims. Som molt vulnerables. Tenim l'obligació, doncs, de ser molt prim mirats en l'evolució i regulació de sectors estratègics per l'economia i el futur del país. I en aquest cas el financer n'és un. Per aquesta raó es fa imprescindible fer un pas endavant en la conversió de l'INAF en una autèntica autoritat reguladora del sector financer, incrementant la seva independència i dotant-lo dels mitjans i capacitats necessàries per dur a terme la seva feina.

Si ens ho mirem com a clients particulars dels bancs tampoc ens podem quedar indiferents. La nostra capacitat de tria es veuria notablement reduïda i les possibilitats de negociar condicions molt afeblides. El dinamisme en les ofertes i serveis mostrats els darrers anys es podria esvair. Tot sense disposar d'una llei que reguli la competència i que vetlli perquè els usuaris no siguin els més mal parats de segons quin moviment empresarial. Això sense entrar en un altre aspecte com la més que probable pèrdua de llocs de treball en un sector tradicionalment estable i contractador de personal qualificat.

Aspecte que ens ha de preocupar especialment als socialdemòcrates.

Plegar-nos a l'argument que només poden sobreviure els grans, és girar l'esquena a la nostra pròpia realitat. Fer-ho és tant com renunciar, sense més, a un model econòmic i de país on el compromís de petits empresaris amb el seu negoci propi, és la millor garantia d'equilibri social i d'arrelament al país. El contrari ens podria abocar, davant la dificultat en prosperar per compte propi, a un teixit social cada cop menys identificat i compromès amb Andorra.

Per evitar arribar a aquest extrem i mantenir un equilibri entre les persones que treballen per compte propi i els que ho fan per tercers, cal prendre mesures que afavoreixin els joves emprenedors, els negocis familiars. I, també, estar atents a l'evolució d'alguns dels costos fixos que tenen les empreses, com ara els lloguers. Aquest exercici de responsabilitat correspon als estaments públics i ha de respondre a una voluntat política de posar a l'abast de tothom les mateixes oportunitats. Els liberals no ho faran. Nosaltres hem de fer des de l'Alternativa les propostes que Andorra necessita tot i plantant cara al Govern.

Per protegir els ciutadans que ens han fet confiança hem de fer aquesta oposició clara i ferma, frontal quan calgui. Una oposició que ha d'anar sempre acompanyada de la insistent i permanent presentació de propostes útils. Unes propostes que s'han de situar en el marc de referència del nostre compromís actual amb la ciutadania: el programa electoral i el programa de govern presentat en el debat d'investidura a la Casa de la Vall en passat mes de maig.

III- SUMAR ÉS AVANÇAR

El PS no pot monopolitzar ni ha de voler monopolitzar aquest procés polític. Però el PS ha d'encapçalar aquest procés de reagrupament que ha de portar la majoria social de progrés al govern d'Andorra.

En aquesta perspectiva el procés d'apertura i col·laboració del PS amb altres forces polítiques i socials és essencial.

Els resultats del 24 d'abril hem definit clarament el context: sense un PS fort no hi haurà canvi i, alhora, sense un reagrupament de les forces de progrés no serà possible l'Alternativa que Andorra necessita.

La força política de canvi que representa l'Alternativa és plural i compta amb un programa polític i un pacte de legislatura i de canvi que, no ens hem de cansar de repetir-ho, va obtenir un 44,31% de vots nacionals, tres punts més que el programa d'Albert PINTAT que en va rebre un 41,21%

Ara convé aclarir que aquesta força política de canvi no ha d'entrar en contradicció en el proper procés electoral comunal.

Hem de rebutjar les coalicions parcials, o circumstancials que semblen més coalicions interessades que projectes compartits, comuns, globals i de futur.

Això pressuposa que fem prevaler, que fem passar al davant, l'esperit d'equip.

Evitem els atacs i comentaris injustos i a voltes feridors. Entre forces de progrés, entre companys, respectem les nostres diferències i els nostres itineraris o trajectòries: tot plegat fa la força de l'Alternativa.

Proposo doncs, que ja des d'ara ens posem a treballar per a vertebrar l'Alternativa comunal per a les eleccions dels mes de desembre de 2007.

Com a militant i com a elegit al Consell General sé –ho sabem tots– que hi ha una sensació que domina les converses al nostre país: la urgència.

S'ha de posar Andorra en la via del creixement sostenible i del progrés. S'ha de salvar la nostra democràcia constitucional de la indiferència cínica que fomenta el govern liberal en saltar-se la llei sistemàticament, per costum.

No tenim cap dret a plegar-nos de braços pensant que el govern PINTAT, com la fruita madura, caurà tot sol.

Per haver comprovat que la política liberal fa més fondes les desigualtats els nostres conciutadans esperen de nosaltres una voluntat ferma de tornar a posar en marxa el progrés social i de portar una esperança col·lectiva a la vida pública

Hem de refermar el paper clau del nostre partit en el debat democràtic, fent front a l'operació de deslegitimació de la política d'aquells que, fent el joc a la dreta més tronada, van espargint el comentari que « ...a Andorra tots els polítics són iguals».

Així, doncs, parlem d'idees, parlem de política. Hem de fixar-nos en unes prioritats. Actuar políticament suposa, ja d'entrada, triar un nombre, identificat i identificable de temes que siguin el motor de l'acció.

Els temes clau que han de ser aquest motor són, al meu entendre:

- a) La qüestió social, l'educació i la salut
- b) Les relacions amb Europa i, doncs, el model de creixement econòmic del país
- c) La defensa de la Constitució, de l'Estat de dret, del respecte al principi de legalitat i de l'interès general.

Hem de treballar sense defallir per fer possible l'Alternativa que Andorra necessita.